

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/63/2019
Identifikačné číslo spisu:	4116201322
Dátum vydania rozhodnutia:	19.12.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Petříková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:4116201322.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Sociálnej poisťovne, so sídlom v Bratislave, ul. 29. augusta č. 8 a 10, proti žalovanému T. Q., bývajúcemu v M., zastúpenému JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom so sídlom v Nitre, Farská č. 40, o zaplatenie 1.449,61 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 16C/25/2016, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 21. februára 2018 sp. zn. 5Co/33/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Nitre z 21. februára 2018 sp. zn. 5Co/33/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 18. októbra 2016 č. k. 16C/25/2016-34 vyhovel žalobe žalobcu a žalovaného zaviazal zaplatiť mu sumu 1.449,61 eur v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobca si nárok na uvedenú sumu uplatňoval z titulu ním vyplatených dávok dôchodkového poistenia formou vdovského dôchodku poškodenej M. U.. Žalovaný bol trestným rozkazom uznaný vinným zo spáchania trestného činu ublíženia na zdraví, ktorého sa dopustil tak, že ako vodič nákladného motorového vozidla zn. Renault Trafic, keď sa dostatočne nevenoval riadeniu vozidla, narazil do nákladného vozidla zn. Avia, čím došlo k ťažkým zraneniam spolujazdca L. U., ktorý na mieste dopravnej nehody zraneniam podľahol. Dopravná nehoda bola spôsobená v rámci plnenia pracovných úloh žalovaného vozidlom, ktorého vlastníkom bol zamestnávateľ žalovaného Veľkoobchod - ZBRANE, spol. s r.o., ktorý mal uzatvorenú poisťnú zmluvu s Komunálnou poisťovňou a.s., predmetom ktorej bolo poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Z konania bolo dostatočne preukázané vyplatenie dávok žalobcom poškodenej M. U. ako manželke neb. L. U. v sume 1.449,61 eur za obdobie od 1.1.2014 do 31.12.2014. Súd prvej inštancie pri právnom posúdení sporu uviedol, že vzhľadom na osobitnú úpravu zodpovednosti danú obsahom ustanovenia § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení, nie je možné v danom prípade aplikovať všeobecné ustanovenie zakotvené v ustanovení § 420 ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka. Zákonným predpokladom uplatnenia tohto druhu špeciálnej zodpovednosti je to, že žalobca svojmu poistencovi vyplatil dávky nemocenského poistenia ako dôchodkového zabezpečenia, ktoré boli vyplatené ako následok zavineného protiprávneho konania tretej osoby proti poistencovi. Ak bola

poistencovi poskytnutá niektorá z týchto dávok, ale vznik jeho nároku na dávku nebol zapríčinený protiprávnym konaním tretej osoby, nemá žalobca v zmysle citovaných ustanovení regresné právo na náhradu škody. Uvedené potom znamená, že tretia osoba má povinnosť nahradiť poskytnuté dávky alebo nahradiť škodu žalobcovi iba v takom rozsahu, v akom je jej zavinené protiprávne konanie v príčinnej súvislosti s poskytnutými dávkami, na ktoré vznikol poistencovi nárok v dôsledku konania tretej osoby. Súd prvej inštancie podanej žalobe vyhovel, pretože nebolo sporné, že žalovaný dopravnú nehodu spôsobil a jeho zavineným protiprávnym konaním vznikla žalobcovi škoda. O náhrade trov prvoinštančného konania rozhodol podľa § 255 a § 262 ods. 1, 2 CSP s tým, že nárok na ich náhradu v plnom rozsahu priznal žalobcovi majúcemu v konaní plný úspech.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 21. februára 2018 sp. zn. 5Co/33/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil a žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí odkázal na rozsah a obsah odôvodnenia napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP). Uviedol, že ustanovenie § 238 ods. 1 v spojení s ustanovením § 238 ods. 6 zákona o sociálnom poistení zakladá regresný nárok žalobcu (Sociálnej poisťovne) voči tretím osobám za splnenia zákonných predpokladov v ňom uvedených. Poskytovaním dávok z nemocenského poistenia, resp. dôchodkového zabezpečenia, na ktoré vznikol oprávneným osobám nárok v dôsledku zavineného protiprávneho konania tretích osôb, vzniká Sociálnej poisťovni nepochybne majetková ujma, ktorá je odškodniteľná pri splnení stanovených predpokladov. Tento druh regresného nároku Sociálnej poisťovne voči tretím osobám je potrebné vnímať ako samostatný majetkový a peňažný nárok Sociálnej poisťovne, ako toho subjektu, ktorý vyplatil nemocenské, resp. dôchodkové dávky poškodenej osobe. Mal teda za to, že tu nejde teda o klasický prípad zodpovednosti za škodu v zmysle ustanovenia § 420 ods. 2 veta druhá Občianskeho zákonníka. Pokiaľ ide o námietky žalovaného v tom smere, že predmetné motorové vozidlo bolo poistené, t. j. že bolo uzatvorené poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, považoval za potrebné uviesť, že primárna zodpovednosť žalovaného ako zodpovedného subjektu vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej aj ako „zákon o sociálnom poistení“) a okolnosť, či v konečnom dôsledku budú nároky uplatňované žalobcom v tomto konaní hradené z titulu zákonného poistenia zodpovednosti za škodu, je vecou jednania medzi žalovaným a poisťovňou, s ktorou mal žalovaný uzatvorený tento druh poistenia. Zodpovedným subjektom na zaplatenie tohto regresu podľa § 238 ods. 1 CSP cit. zákona, však vždy zostáva žalovaný. S poukazom na tieto dôvody odvolací súd o podanom odvolaní žalovaného voči prvoinštančnému rozsudku ako o nedôvodnom rozhodol tak, ako je vyššie uvedené. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP s tým, že žalobcovi majúcemu v tomto konaní plný úspech priznal nárok na náhradu týchto trov voči žalovanému v plnom rozsahu.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“). Prípustnosť dovolania odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Mal za to, že odvolací súd sa nijako nevysporiadal s jeho odvolacou argumentáciou a to, že sa nemôže § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení aplikovať na posúdenie otázky zodpovednosti škodcu z hľadiska zavinenia, keďže táto právna norma vôbec nevysvetľuje to, ako sa zavinenie má posudzovať, a že táto úprava je stále prenechávaná úprave podľa Občianskeho zákonníka, keďže zákon o sociálnom poistení takúto úpravu nemá. Odvolací súd de facto svoje rozhodnutie s ohľadom na vysporiadanie sa s jeho odvolacími námietkami nijako neodôvodnil a zotrval na názore súdu prvej inštancie, že § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa v tomto prípade pre účely posúdenia zodpovednosti za škodu a zavinenia z pohľadu posúdenia nároku uplatneného podľa § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nemôže aplikovať. Tým odvolací súd nerešpektoval výklad dovolacieho súdu obsiahnutý k danej problematike v rozhodnutí z 21. januára 2009 sp. zn. 3 MCdo 19/2008. Nedošlo teda len k odklonu odvolacieho súdu od uvedeného rozhodnutia v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ale primárne k problému porušeniu práva na spravodlivý súdny proces, pretože o jeho odvolaní materiálne nerozhodol, keďže sa nezaoberal jeho odvolacími námietkami. S ohľadom na uvedené žiada, aby dovolací súd napadnutý rozsudok zrušil prípadne zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne s tým, že žiada priznať náhradu trov konania v plnom rozsahu.

4. Žalobca vo vyjadrení uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za správne a teda navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalovaného zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), preskúmal vec bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie žalovaného je dôvodné.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolateľ prípustnosť dovolania odôvodnil s poukazom na § 420 písm. f/ CSP ako aj s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

10. Dovolací súd sa ako prvou zaoberal uplatnenou vadou konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. Podľa § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti). Z dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne, pretože sa nevysporiadal s jeho odvolacími námietkami.

13. Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

14. Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v tom, že odvolací súd sa nevysporiadal s odvolacími námietkami žalovaného a zotrval len na názore súdu prvej inštancie a to, že § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka sa v tomto prípade pre účely posúdenia zodpovednosti za škodu a zavinenia z pohľadu posúdenia nároku uplatneného podľa § 238 ods. 1 zákona o sociálnom poistení nemôže aplikovať. Dovolateľ správne namieta, že odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí nijako nevysporiadal s právnym názorom odvolacieho súdu k danej problematike uvedeným v rozhodnutí z 21. januára 2009 sp. zn. 3 MCdo 19/2008. Najvyšší súd má za to, že v odôvodnení odvolacieho súdu absentuje akákoľvek zmienka o uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu. Jeho rozhodnutie je preto z týchto dôvodov nedostatočné a nepreskúmateľné.

15. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd v rámci argumentácie uvedenej v odôvodnení rozhodnutia nedal odpoveď na námietku dovolateľa vznesenej počas základného konania, týkajúcu sa výkladu právneho názoru dovolacieho súdu obsiahnutého v jeho rozhodnutí z 21. januára 2009 sp. zn. 3 MCdo 19/2008, v zmysle čoho dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že aj keď nešlo o priamo súvisiace rozhodnutie s predmetným sporom, napriek tomu s a m a l odvolací súd vysporiadať s uvedenou odvolacou argumentáciou žalovaného.

16. Na základe vyššie uvedeného dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné a arbitrárne, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

17. So zreteľom na to dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP). Dovolacím dôvodom uplatneným podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP sa najvyšší súd nezaoberal, pretože by to vzhľadom na povahu vady, pre ktorú bol zrušený rozsudok odvolacieho súdu v základnom konaní, bolo predčasné.

18. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.